

T. C.
ORMAN VE SU İŞLERİ BAKANLIĞI
ORMAN GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
DOĞU ANADOLU ORMANCILIK ARAŞTIRMA ENSTİTÜ MÜDÜRLÜĞÜ

ARAŞTIRMA BÜLTENİ

SARIKAMIŞ-KARANLIKDERE Dr. ALİ TOPÇUOĞLU ARAŞTIRMA ORMANINDA SİLVİKÜLTÜREL UYGULAMALARIN (ARALAMALARIN) MEŞCERE KURULUŞU ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ VE EKONOMİSİ

GİRİŞ

Orman planlayıcısı (amenajmancısı) aynı yaşlı ormanlara ait işletme sınıflarının her birisi için özellikle bakım bloklarından alınmak üzere aktüel kuruluşu optimal kuruluşa götürecektir şekilde yıllık kesim miktarı (eta) belirlenmektedir. Planlayıcının belirlediği bu eta düzeyi meşcere içinde ince, orta ve kalın çap gruplarında yer alan gövdelerin meydana getirdikleri hacim artımına dayanmaktadır. Ancak planlayıcının taktir ettiği bu bakım etası Kesim Planlarında çap grupları itibariyle değil de, meşcere tipleri bazında toplam olarak verilmektedir.

Sıra silvikültürel müdahale (özellikle bakım kesimleri) ile bakım etasının meşcereden çıkarılması işlemine geldiğinde, işletme yöneticisi (işletme şefi, teknik eleman veya uygulayıcı), planlayıcının toplam olarak verdiği eta düzeyini meşceredeki çap gruplarının artım oranında uygun yoğunlukta meşcerenin tümüne yaygınlaştırmaksızın çeşitli nedenlerle belli bir çap grubundan yoğun olarak alabilmektedir. Uygulanan bunun gibi hatalı silvikültürel işlemler sonucunda, meşcere kuruluşunda, özellikle göğüs çapı-ağaç sayısı ilişkisini gösteren Çan Eğrisi dağılışında (GAUSS dağılışı) olumsuz gelişmeler meydana gelmekte ve aynı hataların tekrarı halinde verimli meşcereler bozuk hale dönüşmekte ve optimal kuruluştan uzaklaşmaktadır.

YAPILAN ÇALIŞMALAR

Sarıkemiş-Karanlıkdere Dr. Ali
TOPÇUOĞLU Araştırma Ormanında

yürütülen bu araştırma; uygulayıcının yaptığı silvikültürel uygulamaların (aralamaların) meşcere kuruluşu üzerindeki etkilerini ve ekonomisini belirlemek amacıyla ele alınmıştır.

Araştırmanın amacına ulaşabilmesi için yukarıda adı anılan ve aynı yaşlı saf sarıçam meşcerelerinden oluşmuş araştırma ormanının bakım görececek sahalarda 1990 yılında projeli bir çalışma başlatılmıştır. Plan uygulama süresi (10 yıl) kadar, bakım blokuna ayrılmış araştırma ormanında; her yıl bakım görecektir blokta 3 ayrı bonitet ve 3 çağ sınıfından 3 tekerrürlü olmak üzere belirli sayıda sabit deneme alanı alınmak suretiyle, 2000 yılında sona eren proje süresi boyunca araştırma ormanının tamamından 198 adet sabit deneme alanı alınmıştır. Meşcere sıklığına bağlı olarak ortalama 100 ağacı içerecek büyüklükte ve daire şeklinde alınan her bir deneme alanında silvikültürel müdahaleden önce ve sonra gerekli ölçüm, tespit ve değerlendirmeler yapılarak veri toplama formlarına işlenmiştir. Araştırma Ormanının planlanması ve aralama kesimlerinin uygulanmasına ilişkin genel esaslar açıklanarak, toplanan verilerin değerlendirilmesi amacıyla; bonitet sınıflarının, çap kademelerinin ve çağ sınıflarının oluşturulması, N, G, V ve Iv'nin hesaplanması ve NBD kriterinin uygulanışı açıklanmıştır.

SONUÇ ve ÖNERİLER

Elde edilen tüm bilgiler ve toplanan tüm veriler değerlendirilerek silvikültürel müdahalelerin meşcere kuruluşu üzerindeki etkileri ve ekonomisi ortaya konmaya

çalışılmıştır. Buna göre şu sonuçlara ulaşılmıştır:

- IV. blok hariç, diğer bütün bloklarda meşcere kuruluşu silvikültürel müdahaleden önce sola çarpık çan eğrisi şeklindedir. Müdahaleden sonrada aynı yapının devam ettiği, sadece IX. blokta normal dağılıma yaklaştırma çabasının olduğu anlaşılmaktadır.

- Silvikültürel müdahaleler, şiddeti en yüksek % 9,7 (1991 yılı-VIII. blok) ile en düşük % 1,4 (1996 yılı-IV. blok) arasında olan düşük şiddetli mutedil alçak aralamalar şeklinde uygulanmıştır. Aralamaların şiddeti üzerinde verilen eta miktarının etkisi fazla olmuştur.

- 1998 (II. blok), 1996 (IV. blok) ve 1994 (VI. blok) yıllarında blokun tamamına (tüm bölmelere ve meşcerelere) aynı şiddetle bir aralamanın uygulandığını, 1993 (X. blok) yılında ise farklı şiddetlerde bir aralama uygulandığı söylenebilir.

- N en yüksek değerine I. bonitetlerde; G, V, ve Iv ise II. bonitetlerde ulaşmasına rağmen III. bonitetlerden daha fazla etanın alınmış olması, düşük bonitetli sahalarda aynı kesimlerin tekrarı

halinde meşcere kuruluşunun bozulacağı anlamındadır.

- En çok ağaç sayısı c çağ sınıfında olmasına rağmen genellikle (% 42-48) d çağ sınıfına müdahale edilmiş olması, etanın çap gruplarına artımları oranında dağıtılmadığını gösterir.

- Uygulayıcının aralama çalışmalarında ve kaynak kullanımında görel olarak en etkin olduğu ve dolayısıyla rasyonel işletmecilik kurallarına en uygun çalıştığı yılın 1990 yılı (VII. blok) ve bunun tersi olan yılın ise 1996 yılı (IV. blok) olduğu söylenebilir.

Kısacası, bu araştırmanın sonuçlarının bir daha ki planlama ve uygulama döneminde dikkate alınmasının rasyonel işletmecilik ve sürdürülebilir ormancılık açısından önemi büyüktür.

Yıl: 2001, **Teknik Bülten No:**4, Erzurum.

Yazışma Adresi: Doğu Anadolu Ormancılık Araştırma Enstitü Müdürlüğü - ERZURUM

Proje Lideri : Dr. İsmet DAŞDEMİR

Proje Yürütücüleri: Sadettin GÜLER

Tel: (0442)233 06 77 **Fax :** (0442) 234 49 10

e-posta : doguanadolu@ogm.gov.tr

Web:

<http://web.ogm.gov.tr/birimler/arastirma/doguanadolu>